

DELAVSKA POLITIKA

Izkaža dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 68

Sreda, 29. avgusta 1934

Leto IX

Mednarodno posojilo za Podunavje?

Vrše se posvetovanja o izpolnitvi rimskih pogodb (med Italijo, Avstrijo in Ogrsko) v tem zmislu, da se pritegnejo k sodelovanju dežele v Podunavju. Predvsem želi Avstrija, da se pogodbam pridruži Čehoslovaška. Taka podunavska kolaboracija bi pa še ne bila popolna. Potrebno bi bilo, da se pri taki izpolnitvi rimskih pogodb vpošteva cela mala antanta in ostale balkanske dežele, ker bi šele tedaj nehala biti Podunavje in Balkan sporno vprašanje za razne imperialiste. Sodelovanje podunavskih dežel naj bi se nanašalo na politiko in gospodarstvo.

V tem primeru obljublja francoski in angleški kapitalisti Podunavju mednarodno posojilo za obnovo tega ozemlja.

Italijanski tisk sicer poroča, da gre le za sodelovanje Čehoslovaške. To pa ni verjetno, ker bi taka izpolnitev bila nepopolna ter bi utegnili razbiti malo antanto. Podunavski zvezi s celo malo antanto nasprotuje tudi Ogrska, ker bi bilo potem manj nade, da čimprej dobi zopet »izgubljene dežele«.

V gospodarskem oziru Podunavje potrebuje mednarodno posojilo. Ni pa znano, s kakšnim namenom kapitalizem ponuja to posojilo Podunavju. Vse podunavske dežele so precej razvite, ki bi se utegnile tudi same izmotati z vestno politiko iz zadrege. Te volje doslej ni bilo.

Mednarodni kapital sedaj ponuja denar, česar gotovo ne stori iz ljubezni do podunavskih narodov, marveč povsem iz gospodarsko-političnih razlogov. Z denarjem si v teh deželah monopolizira gospodarstvo in pridobi tudi politični vpliv, da odvrne te dežele od kakršnekoli zveze z Nemčijo, ki je na svetovnem trgu najnevarnejši konkurent francoskega in angleškega kapitala. Ne varamo se, če slutimo, da je mednarodno posojilo za Podunavje podkupnina, ki naj prepreči politično in gospodarsko sodelovanje — cele Evrope.

In kaj bo Podunavje s posojilom? Mednarodni kapitalizem dobi z dovolitvijo posojila v gospodarstvu glavno besedo. Dovoljeval bo produkcijo le v toliko, kolikor mu ne bo škodovalo, pobiral obresti v tej ali oni obliki, dočim se Podunavje ne bo moglo dvigniti nad gospodarsko povprečje, ker to ne bo odgovarjalo potrebam velekapitalističnih sil. Kapitalističnim velesilam bo dovolj, če si zavarujejo hrbet pred nemško in srednjeevropsko konkurenco na svetovnem trgu, ki jo dosežejo z bojkotom Nemčije in regulacije produkcije v Podunavju.

To utegne biti trenutno politika kapitalizma.

Dr. Goebels pojde

Dr. Goebels je mož terorja in hujskanja. Hitler pa potrebuje drugačne ljudi. Goebelsu tudi očitajo, da je plebiscit preslabo izpadel, čeprav je bil znatno »korigiran«.

Vzrok izpremembi je tudi gospodarski položaj, ki je katastrofalen. Bodoči Hitlerjevi možje bodo reprezentanti kapitala: dr. Schacht, Krupp in Thyssen.

S tem je razbita skrivalnica nemškega fašizma.

Grdo izzivanje Rusije

Japonska želi vojno

Vzhodnokitajska železnica je bila kot last Rusije v zmislu pogodbe v upravi Rusije. Železnica teče po Mandžuriji. Japonsko-mandžurske oblasti so pa obdolžile nameščence železnice sabotaže in zarote proti vodilnim mandžurskim uradnikom. Očividno so pa te obdolžitve imele samo namen vznemirjati kitajsko in evropsko javnost. Mandžurske oblasti so najprej zaprle 42 nameščencev in pozneje še 18.

Japonska ne upa več, da bi razširila svojo oblast po Kitajskem. Zato je sklenila dogovor vsaj z Anglijo in morda tudi z Nemčijo, ki bo gradila na Kitajskem 300 km dolgo železnico, da jo podpirata v boju proti Rusiji v svrhu osvojitve ruskega ozemlja. Anglija v tem zmislu tudi diplomatsko posreduje v prid Japonske. S tem hoče kapitalistično-imperialistična Anglija dobiti svoj delež na Kitajskem, na drugi strani

pa nuditi Japonski podporo v boju proti Rusiji.

Generalni konzul sovjetov je vložil protest zaradi aretacije železniških nameščencev ter zahteval odločno pojasnila o teh ukrepih.

Tudi v Tokiu je ruski poslanik protestiral v najostrejšem tonu. Protest označuje kršitev pogodbeno sklenjenih pravic Rusije kot zlonamerno izzivanje. Trditev japonskega vojnega ministrstva, da so sovjeti sabotažo na vzhodnokitajski železnici organizirali, je smešna. Pojav novih tolj je zakrivila propaganda, ki jo vrše japonski nacionalni krogi.

Razen tega potrjujejo te vesti še prav posebno poročilo, da se pogajata Japonska in Anglija o sklenitvi nenapadalnega pakta. Japonska se reši s tem nevarnosti, da bi jo Anglija napadla z morja ali kitajskega ozemlja.

Dve manifestaciji za saarsko ozemlje

Socialisti v Sulzbachu — Hitler v Koblenzu

Meseca januarja 1935 bo v Posaarju plebiscit, kam se hočejo Posaarci priključiti, Nemčiji ali Franciji. Hitlerjev shod v Koblenzu ob Renu je bil ogromen. S posebnimi vlaki in poceni so privlekli v Koblenz okoli 250.000 ljudi iz Nemčije in posaarskih krajev. Udeležence so preskrbeli tudi s hrano. Hitlerjev govor, v katerem se je spomnil Hindenburga ter se skliceval na svojo avtoriteto, ker je ves nemški narod z njim, je pomemben, ker je izjavil striktno, da po plebiscitu o Posaarju ne bo nobenega vidnega in opravičljivega razloga, da bi se nemški in francoski narod ne sporazumela. Naloge, ki jih imamo, moramo reševati skupno, ne pa se boriti drug proti drugemu. Če hočejo še kje brezvestni hujskači še dalje gojiti to sovraštvo, bo vendar zmagal razum ter bo glasovanje o Posaarju prineselo sporazum s Francijo.

Verujemo, da Hitler čuti posledice izolacije. Spravljivi govor na tej manifestaciji pa moramo smatrati vendar v glavnem kot plebiscitni maneuver. Takih metod se poslužujejo namreč vsi demagoški agitatorji.

Istočasno kakor Hitlerjeva manifestacija v Koblenzu, so priredili tudi socialni demokrati v Sulzbachu v Posaarju enako manifestacijo. Na shodu so nastopale vse stranke in podale svoje izjave. Udeležilo se je te prireditve nad 120.000 oseb vse pokrajine, dasi niso imeli plačanih posebnih vlakov in ne drugih udobnosti. Ob koncu zborovanja so se zborovalci zavezali, da bodo zastavili vse sile, da bo izpadel januarski plebiscit proti Hitlerju.

Moralno je nedvomno socialno-demokratska manifestacija večjega pomena, dočim je fašistična bila navadna parada.

Zakaj se Poljska obotavlja?

Poljska ima predvsem strah pred socializmom in boljševizmom. To je razumljivo, ker tam gospodari bogata klerikalna žlahta, v siloviti bedi in neizobrazbi pa hirajo milijoni naroda. To je bil tudi vzrok, da je Poljska sklenila pogodbo z Nemčijo. Poljska namreč želi sodelovati v zvezi protisocialističnih držav. — Položaj se je pa izpremenil, ko je Francija sklenila pakt z Rusijo in ko se pripravljata vzhodni pakt. Rusija dobiva v tem pravico do sodelova-

nja v evropski politiki. Med Francijo in Poljsko so nastala nasprotja. Francija je porabila spor med rudarji, da je izgnala poljske rudarje; Poljska pa je zaprla generalnega direktorja francoske tekstilne tovarne zaradi poverb v škodo države. Vendar Poljska popušča. Zanima jo samo še, če poidejo baltiške države v nameravano zvezo vzhodnega pakta. In če store to baltiške države, bo to storila tudi Poljska in za njo Nemčija.

boriti se za priznanje strokovnih organizacij.

Pariški socialisti demonstrirajo

Socialistična zveza seinskega okrožja je 24. t. m. priredila veliko manifestacijo. Udeleženci so pričeli demonstrirati in prepevati internacionalno. Policija je hotela množico razgnati, pa je prišlo do pretepa. Manifestanti so se razšli šele po 12. uri ponoči.

Celjska cinkarna in ljubljansko društvo „Rude in kovine“

sta predmet obširnega članka v beograjski »Politiki« z dne 24. avgusta. Članek nosi podnaslov »Kako se pri nas delajo bilance. — Družba, ustanovljena za prikrivanje dobičkov«. Tu se navaja vsa zgodovina celjske cinkarne v povojni dobi in vse uspehe njene hvaljene »nacionalizacije«. Ker je bila že poprej avstrijska državna last, jo je po prevratu prevzela naša država. Leta 1922 je bila cinkarna licitacijskim potom oddana v najem privatnikom za 5000 dinarjev mesečne najemnine. Najemnik je bila akcijska družba, v kateri je država udeležena s 33 odst., a glavni njen akcijonar je neki Petzold v Pragi. Najemniki so svoj delež vplačali samo z akcijami, ki so jih v to svrhu dali tiskati, tako da cinkarna sama ni imela gotovega obratnega kapitala za potrebno reorganizacijo. Pač pa se je istočasno ustanovilo v Ljubljani pod vodstvom Lovšina delniško društvo »Rude in kovine«, v katerem je zopet glavni delničar praški Petzold, ki je s svojim kapitalom reorganiziralo cinkarno, da je takorekoč prešla v njegovo odvisnost in more biti v obratu samo s posredovanjem »Rude in kovine«, ki daje naročila in spravlja vsakoletne milijonske dobičke, država pa dobi od cinkarne svojih 5000 dinarjev mesečno in neke beraške procente. Inozemski kapitalisti se pa v »bratskem zagrljaju« z domačini okoriščajo z našimi zaščitnimi carinami in izmoggavajo našo delavsko rajo.

Laži so najboljše orožje reakcije

Avstrijsko klerikalno časopisje poroča, da je s. dr. O. Bauer med socialisti in komunisti ustvaril v Avstriji nekako skupnost, ki pa naj bo napram nacionalnim fašistom

dobrohotno nevtralna.

Jasno je, da se mora v tej reakcionarni dobi delavstvo združiti za skupni boj proti reakciji, toda reakcija je reakcija, naj bo črna, rumena, bela ali kakršnakoli, ker je vedno leglo kapitalističnih intrig.

Resnično na vseh teh vesteh je le, da morajo vsi delavski zaupniki stremeti po združenju delavstva. Zato je Bauerjeva zamisel, ki jo diktirajo delavskemu razredu razmere, dobrodošla.

Razne reakcije in diktature se bridko varajo, če mislijo, da bodo s svojim terorjem in demagoškim obrekovanjem zatrle čut solidarnosti v delavstvu, ki bo našlo izhod iz današnjih razmer preko laži in brutalnosti.

Henderson še upa!

Razorožitvena konferenca še ni mrtva

Predsednik razorožitvene konference s. Artur Henderson izjavlja v članku, ki ga je objavil v »New Chronica«, da razorožitvena konferenca še ni mrtva. Med drugim pravi Henderson:

»V splošnem se meni, da je konferenca ponesrečila, toda to mnenje ni pravo. Situacija je resnično jako resna, ni pa še izgubljeno vsakršno upanje. Zlasti uresničenje vzhodne-

ga pakta bi položaj konference, v katerem se danes nahaja konferenca, olajšalo. V Ženevi izvoljeni odbori so v zadnjih dveh mesecih izdelali dragocene predloge glede diplomatskih, gospodarskih in finančnih varnosti. Predloženi so bili resni načrti o učinkoviti kontroli glede izdelovanja orožja in trgovine z njim. Te dni se sestane komisija za omejitve zračnega oboroževanja, ki bo ta vprašanja pretresala ter priporočala način, kako naj se uvede mednarodna kontrola nad vojaškim in civilnim letalstvom. Mašinerija razorožitvene konference še deluje.

Henderson upa, da bo razorožitvena konvencija ob vplivu razmer vendarle uspela.

Proti vstopu Rusije v Društvo narodov

Klerikalizem proti

Društvo narodov ima svojo sejo dne 15. septembra in naslednje dni. Že dalje časa poročajo, da bo za to sejo vložila Rusija vlogo za sprejem v Društvo narodov. Ni znano, kaj mislijo v Ženevi s sprejemom Rusije, kjer jo lahko enostavno sprejmejo z dvetretjinsko večino ali pa uvedejo razpravo o nje sprejemu. Rusija je napravila celo vrsto paktov z različnimi državami in tudi sicer jo je de iure že priznala večina držav, ker jim je potrebna politično in gospodarsko. Sodelovanje z Rusijo je vsekakor v intencijah gospodarskega sodelovanja narodov, s tem obremen politične konsolidacije in utrditev miru. Nedvomno je ugled Društva narodov izgubil zaradi neuspešnih mednarodnih akcij, kakor gospodarske in razorožitvene konference, intervencije v vzhodnoazijskem vprašanju. Toda, če se hoče potrebna institucija Društva narodov rehabilitirati in ojačiti, zlasti po izstopu Japonske in Nemčije, potem mora biti interes vseh miroljubnih držav, da vstopijo v Društvo narodov čim pomembnejše države, ki v splošnem razvoju nekaj pomenijo.

S stališča sodelovanja narodov in ugleda Društva narodov je torej prav bistvenega pomena, če Rusija vstopi v Društvo narodov ali ne, ki naj postane mednarodna demokratična politična avtoriteta. Tudi je že povojna zgodovina dokazala, da se utegne zagotoviti trajen mir le v mednarodni demokraciji, ki naj z zadostno avtoritativnostjo urejuje razmere v mednarodni politiki ter preprečuje krivice, ki bi utegnile izzvati nove vojne.

Izpočetka ni bilo pričakovati posebnega odpora proti sprejemu Rusije v Društvo narodov. Skoraj vse države so korak Rusije celo pozdravile. Sedaj se pa že pojavljajo nasprotniki. Švica je med prvimi. Malo verjetno je tudi, da bi Anglija pristala na sprejem Rusije, dasi doslej ni objasnila svojega stališča. Značilno je tudi, da Vatikan molči k temu

vprašanju in da smo morali pri nas najprej iz »Slovenca« izvedeti, da je katoliški klerikalizem nasprotnik sprejemu Rusije v Društvo narodov. Sklicuje se na določbo statuta Društva narodov, da morajo biti države, ki se sprejmejo v Društvo narodov »svobodno vladane«. Da, tako bi moralo biti. Toda, žal, niti Italija, Poljska in še nekatere države niso »svobodno vladane«. Avstrija ni »svobodno vladana«, pa ji obljublajo brez nadaljnega sprejem v Društvo narodov. Mnogo bolj svobodno, kakor so vladane fašistične diktature, je vsekakor vladana Rusija. Za zgled navedimo samo to, da je Avstrija, ki šteje šest milijonov ljudi, zadavila iz političnega sovraštva in nezakonito v pol leta najmanj 20 oseb, dočim je v Rusiji takih kazni malo, pač pa kaznujejo tam one, ki socialno sleparijo narod ali vrše sabotažo v prilog tujih kapitalističnih držav. In

niti teh »bestialnih« obsodb sorazmerno ni bilo toliko.

Menimo, da je mnenje, ki ga objavlja »Slovenec«, tudi vatiškansko, dasi je Vatikan doslej previdno molčal, v kolikor ni njegova tajna diplomacija agitirala proti sprejemu Rusije.

Rusija ima svojo ideologijo, ideologijo delovnega naroda, ki je prav tako utemeljena, če ne bolj kot kapitalistična, je avtoritarna država po višji volji. Zakaj bi ta avtoritarna država ne bila enako opravičena sodelovati v mednarodnem življenju kakor kapitalistična?

Kampanja proti sprejemu Rusije v Društvo narodov ni utemeljena v ničemer drugem, kakor v zagovarjanju kapitalistične diktature. Torej je naperjeno absolutno proti delavstvu, sporazumu med narodi in proti utrditvi miru.

Da smo zopet na jasnem.

Plebiscit v Nemčiji

Ne verujemo, da bi bili v Nemčiji zadovoljni s plebiscitom z dne 19. t. m. Resnica je, da je milijone navdušenih volilcev glasovalo za »voditelja« Hitlerja. Toda mnogo jih je, ki so glasovali iz sovraštva do tujcev, do sosednjih dežel, kar mora prav kmalu voditi do razočaranja, ker se nahaja Nemčija v neprijetnem gospodarskem položaju ter bo morala v presenečenje teh volilcev, pričeti voditi novo spravljivo politiko s svojimi sosedi.

Prav tako mnogo volilcev je, ki za voditelja niso navdušeni in so glasovali zanj, ker niso zaupali tajnosti plebiscita. Izkratka se lahko reče, da nemški plebiscit ni prava slika duha nemškega naroda, marveč samo improvizirana igra. Ogromen pomen ima tudi skoraj pet milijonov volilcev, ki so se izrekli proti Hitlerju. Angleški listi kar naravnost trdijo, da je bil nemški plebiscit farza, ki je nihče ne jemlje resno. Nasprotno pa nazadnjaško časopisje govori o Hitlerjevem uspehu, kar je obsebi razumljivo.

Italijansko časopisje domala molči o nemškem plebiscitu. Zato pa

nemško fašistično časopisje tem marljiveje piše in smeši razne italijanske plebiscite ter očita Mussoliniju, da je po tolikih letih šele nedavno zopet prečičal svoj režim.

Hitler je izdal oklic na nemški narod, v katerem se zahvaljuje za zaupanje ter izjavlja, da se šele sedaj, ko je on postal absolutni voditelj, prične pravo delo za obči blagor nemškega naroda.

Ta oklic je neutemeljen. Predvsem ni Hitler absolutni voditelj, ampak nemški generalni štab. Ta pa stoji prej za bogatimi kapitalisti in fevdalci kakor za Hitlerjem. Kako torej hoče Hitler osrečiti milijone nemškega delavstva, če bo pa moral voditi politiko kapitalistov?

Nemško delavstvo je že v dveh letih doživelo mnogo razočaranj, a učinkovitejše bo razočaranje, ki bo sledilo tej fazi razvoja nemškega fašizma, ko je postal Hitler samo še orodje nekdanje kapitalistno-militaristične Nemčije. Mussolini je pametnejši in lažje mu je v siromašni nerazviti Italiji, kakor bo Hitlerju v Nemčiji, kjer je gospodarstvo že sedaj v največjih škripcih.

Ljudje bodo zahtevali kruha.

Svetovni kongres židov se vrši te dni v Ženevi. Posebna komisija za bojkot Nemčije je podala svoje poročilo, ki z zadovoljstvom ugotavlja, da v Angliji bojkot zlasti delavska stranka in strokovne zveze podpirajo. V Ameriki se je pri izvrševanju bojkota pridružilo štirim milijonom ameriških židov še 20 milijonov (z družinami vred) članov ameriške strokovne zveze. V zadnjih dvanajstih mesecih se je nemški izvoz v Združene države ameriške znižal za 42 odstotkov, medtem ko je v istem času ameriški izvoz v Nemčijo narasel za 20 milijonov dolarjev. Francoski poročevalec je naglasil, da se v Franciji najširše narodne plasti pridružujejo bojkotu.

prepričane, da bo le občutna gospodarska oslabeitev Nemčije mogla Evropi osigurati mir. Stephen Wise, zastopnik ameriških židov, je naglasil, da z Nemčijo ni nikak kompromis in izmirjenje poprej utogoče, dokler ne bo prenehalo preganjanje židov, katolikov, protestantov, socialistov in drugih skupin.

Ali si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

Res, izdatki so precejšnji, prišlo je osem tujih gospodov, spovednikov. Dva frančiškana s Krškega, župnik od svetega Jurija, kaplana z Radeč in iz Šmartna in celo sam gospod dekan iz Litije v spremstvu dveh bogoslovcev. In ob takih prilikah gostitelj gotovo ne more biti umazan. Deset kokoši, šest gosi, mlado prase, raznih drugih stvari, ki so potrebne za kuhinjo in precejšnje število steklenic starega bizeljčana tudi nekaj stane. Potem je treba dati gospodom še nekaj za pot, nekaj je treba dati mežnarju, če ne bo vse leto godrnjal, dekletom, ki so cerkev ozaljšala, je bilo treba dati za vino in ko jo bodo ocedila zopet, obe kuharici, ki sta bili za to priliko najeti, bo tudi treba plačati. Še dobro, da za cerkev ni treba kupovati sveč; ljudje jih sami toliko nosijo, da jih imam še za župno cerkev vse leto dovolj. No, kljub temu bo še vedno nekaj ostalo.

Tako in podobno je modroval dobovški župnik vsako leto v ponedeljek po šentjernejski nedelji, ko je prešteval na Kumu nabran drobiž.

Doma in po svetu

Histerizem je bolezen — demagogija je falostvo. Klerikalni »Slovenec« na očitke, da podpira kapitalizem proti delavstvu, ne odgovarja nikdar stvarno, ker ne more. Da potrdimo to domnevo, navedimo samo nekaj zgledov. Svetovno vojno je povzročil kapitalistični imperializem in klerikalizem, da se ne zameri eni strani, je podpiral obe vojni stranki; ni se pridružil delavstvu. — Jauresu in drugim bojevnikom za mir, ki so bili brez orožja in so se moralno borili, kolikor so se mogli proti vojni. Pilsudski vodi krvavo borbo proti delavstvu v interesu bogate poljske žlahte in klerikalno časopisje ga poveličuje kot junaka. Nemški fašizem in avstrijski sta otroka kapitalistične družbe. Oba je klerikalizem blagoslovljal še posebno zaradi tega, ker sta razbila delavsko gibanje in oropala delavstvo vseh ustanov in imetja, da se s tem poveča socialna beda med delavstvom. In sedaj se »Slovenec« še upa trditi, da — ne podpira kapitalizma. Klerikalizem tudi mora podpirati kapitalistični družabni red. Ne zamerimo mu, a nikar naj ne vara javnosti.

Še enkrat dvoina morala. V izdani številki »Delavske Politike« je bil govor o ogromnih vsotah, ki gredo vsako leto iz Slovenije za razne misijone. Da je samo misijonar Kerec odnesel lansko leto nad pol milijona dinarjev, je priznal sam »Slovenec«. Da drugi misijonarji ne zastajajo, je jasno. Še več kakor ti izvozijo denarja razne misijonske družbe. Najbolj zanimivo pri tem pa bi bilo zvedeti, na kakšen način se odnaša ta denar iz države. Lani n. pr. slovenski dijaki v inozemstvu še štipendij niso mogli dobiti radi devizne zapore in prepovedanega izvoza valute. V Brnu in Pragi so se dijaki zaradi tega obrnili na našega poslanika s prošnjo za posredovanje. Poznam očeta, ki ni mogel poslati sinu borih 500 kron. In prav v tistem času je odnesel Kerec nad 500.000 Din. Kako, vprašamo? Trgovec in industrijec nista mogla nakazati denarja v inozemstvo, denarja, za katerega bi se uvozila enakovredna roba, Kerec je pa lahko odnesel kar nad pol milijon dinarjev brez vsake protivednosti, za vedno. Z upravičenjem torej lahko vprašamo še enkrat: Kako? Po katerem potu?

Češki novinar s. J. Jirout o Jugoslaviji. Glavni urednik socialno-demokratskega dnevnika »Nove Dobe« v Plznu s. Josip Jirout, ki je lansko jesen predaval v Mariboru v Delavski zbornici, je bil zopet na daljšem študijskem potovanju po Balkanu. »Nova Doba« objavlja sedaj serijo člankov sodruga Jirouta s tega potovanja po Jugoslaviji, Grčiji in Albaniji. Članki so prav zanimivi, ker razprava sodrug Jirout o važnih aktualnih gospodarskih in političnih vprašanjih z ozirom na Češko-slovaško in balkanske države.

Tone Maček:

97

Slučaj Kumberger

Med vsemi pa, ki so se drenjali pod malim zvonikom okrog viseče vrvi, ni bilo niti enega, ki bi se v odločilnem trenutku spomnil svoje duše in si želel večnega izveličanja v nebesih. Vsak je mislil samo na zemeljske dobrine, kaj bo po smrti ni bilo nikomur mar. O tem so vodile računa kvečjemu stare ženice, ki so bile že z eno nogo v grobu, ki pa so zatopljene v molitev, potrpežljivo čakale po kotih kapelice, da se ta naval pozvanjanja unese, da bi mogle potem same z zbranimi mislimi in dolžno pobožnostjo spoštljivo pocukati za čudodelno vrv.

Za svoj dušni blagor so skrbeli romarji na bolj viden način. Pri vходу v kapelico je stala stara železna puščica za milodare. Vanjo so vso soboto popoldne, vso noč in v nedeljo do poznega popoldneva z zamolklim žvenketom padali krajcarji, petice, desetice in tu in tam tudi kaka srebrna krona. Mežnar je na

slednji dan v prisotnosti župnika, ki je edini imel ključ od puščic, izpraznil njih vsebino v precejšnjo vrečo, ki jo je župnik vzel s seboj v Dobovec. Gospod župnik se je potem zaprl v svojo sobo in prešteval denar. Bilo ga je vedno precej, a župnik ne bi imel nič proti temu, če bi ga bilo še več. Tudi z darovanjem okrog oltarja se je v soboto zvečer in v nedeljo pri obeh slovesnih mašah precej nabralo. Največ je pa še mežnar nabral po cerkvi, ker ljudje najraje dajejo tako, da ostali svet to vidi. Gospod župnik je napravil po mizi vrsto kupčkov. V največjem kupčku so bili bakreni krajcarji in vinarji, bilo jih je za veliko skledo. V naslednjih kupčkih so bile desetice in dvajsetice, v najmanjših kupčkih srebrne krone in goldinarji, čisto na strani je bilo pa skrbno zloženih več papirnatih bankovcev. Tisti, ki so te darovali, so morali gotovo imeti kake večje obračune z Bogom.

Gospod župnik si je zadovoljno pomel roke:

»Lepo je, lahko bi bilo pa še boljše. Tudi izdatki niso majhni.«

Tudi Meta je vrgla v težek železen nabiralnik ob zidu v kapelici dva vinarja, preden je šla pozvanjat. Ko se je končno izluščila iz gnječe, jo je Janez podražil in nagajivo vprašal:

»Za koliko si pa zvonila? Ti, kolikor jih bo več ko dva, jih ne bom jaz redil. Jih boš morala nesti na Kum k svetemu Joštu, da jim bo on rednik.«

Meta mu je z roko pokrila usta:

»Gobeždač nemarni...«

Zunaj je medtem zavladalo pravo semanjsko razpoloženje; kramarji so vpili, vabili kupce in hvalili svoje »odpustke«, med štanti se je drenjal pisan svet, ki se je zbrihal po neprespani noči, ali ki je šele zjutraj prišel sem gori. Ko so se počasi pomikali mimo stoinc v breg proti sveti Neži, da prisostvujejo slavnostni maši s petjem, je France naenkrat presenečen pokazal Janezu visok in plečat, malce upognjen hrbeč.

»Ti, ali ni tole Kurent?«

»Pa res. Glej ga no. Pa ni nič rekla, da bo šel na Kum.«

(Dalje prihodnjic.)

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Neurje nad Novim mestom. Minulo nedeljo ponoči je divjalo nad Novim mestom in okolico silno neurje. Škoda je ogromna, ker so deželni pridelki mnogih občin popolnoma uničeni.

Pomorska konferenca, ki je bila določena za prihodnje leto, se odgodi za dve leti ter se bo vršila šele 1937. Do takrat bodo imele pomorske velesile dovolj časa, da se na morju oborože. V Zedinjenih državah so z odložitvijo konference jako zadovoljni.

Iz te moke ne bo kruha. Dunajski vladni krogi razglašajo, da se vrše pogajanja za organizacijo fronte dela. Toda doslej jim ta poizkus ni prav nič uspel. Sami morajo priznati, da brez socialističnih voditeljev delavskega gibanja stvar ne pojde. To je popoln polom krščanskega fašizma. Jasno je pa tudi, da mora režim najprej popraviti storjene krivice. In teh ne more. Zato med režimom in delavstvom ni sporazuma.

Papen in časopisje. Ameriški diplomat Perry Belmont obžaluje nemško kratkovidnost, da je imenovala Papena za poslanika v Avstriji. Obenem obžaluje Avstrijo, da je Papena priznala, ker je bil med svetovno vojno agent tajnega zahrbnega boja, kar je silno škodovalo centralnim državam, ker so s tem bile prisiljene stopiti v zvezo z veliko antanto.

Na Poljskem so se vršile komunistične demonstracije v mestu Kusu: pri tem je bilo težje ranjenih 8 demonstrantov in 50 policajev.

Japonski grozje gladovni nemiri. Provinca Nagaki je proglasila moratorij za svoj dolg četrt milijona jenov, da bi si rezervirala sredstva za pomoč kmečkemu prebivalstvu, ki strašno trpi radi suše in povodnj. Temu vzgladu bo sledilo še šest drugih provinc. Po poročilih japonskih časopisov se v nekaterih krajih prebivalstvo preživlja z jagodami in z mesom pobitih psov in mačk. Vlada se boji resnih nemirov, če se ji ne posreči v izdatni meri nuditi pomoči. Značilno je, da japonski kmetje vedno bolj glasno zahtevajo, naj vlada zniža ogromne izdatke za vojaštvo in vojno mornarico in naj s prihranjenimi sredstvi pomaga prebivalstvu.

V ogledalu

Demagogija o odgovornosti. So pač ljudje, ki imajo trdo kožo in še bolj kosmato vest. Njih elita je zbrana okrog ljubljanskega katoliškega »Slovenca«. Ti ljudje nekaj delajo, istočasno pa to, kar delajo, blatijo in opisujejo kot neodgovarjajoče božjim in človeškim postavam. Pa jih vest kljub temu nič ne peče. Tako je »Slovenec« objavil na praznik 15. t. m. članek o »Odgovornosti«. V tem članku očita italijanskemu in nemškemu fašizmu vse ono, kar hvali pri avstrijskem fašizmu. Toda, sam bognavaruj! — da bi kdo dejal, da je tudi v Avstriji fašizem ali pa diktatura. Kje neki? Tam je najčistejša stanovščina. Da je pa stanovščina prav taka diktatura kakor so druge in da so avstrijski stanovščinarji prav taki fašisti in zatiralci vsake svobode in svobodnega mišljenja kakor nemški ali faški, je pa samoobsebi umevno: saj zato so stanovščinarji! Toda fašisti in diktatorji pa le niso. To pa nikakor ne. Čujte, kaj propoveduje »Slovenec«: »Odgovornost je tako važno svojstvo funkcij človeške osebnosti, da jo človek-poedinec, čim težja je ta odgovornost, tem težje samcato nosi! In ta odgovornost na najvišjih državniških in narodnih mestih je tako težka, da je človek-poedinec ne more sam nositi, ampak se mora ta odgovornost porazdeliti, to se pravi, da jo mora nositi cel — narod. V tem se odlikuje plemeniti duh viteškega francoskega naroda in za njim angleški čut odgovornosti, ki ima svojo utemeljeno moralno podlago v narodni demokraciji. Cel narod nosi to odgovornost, kajti en sam človek je ne more nositi za cel narod. Prav tako je ne more nositi cel narod za enega samega človeka!« Ali ste že videli oz. slišali kdaj volka v ovčji koži? Če ne, ogledajte si ga, in ga vprašajte: kje in kdaj sta katoliška cerkev in katoliški »Slovenec« zagovarjala čut odgovornosti in ne samovlade, absolutizma enega ali nekaterih samozancev? Koliko vode je že preteklo od dneva, ko je »Slovenec« pokopal vso demokracijo in je po naukih največjega samovladca na svetu, proglašala za njegovo naslednico stanovščino — drugo ime za diktaturo in fašizem katoliške kliče? Morda Vam na to odgovori. Hinavski je dovolj.

Veliko protestno zborovanje delavstva Petovije v Ptuju

V četrtek, dne 23. t. m. se je vršilo v lokalih gostilne »Stražil« na Bregu pri Ptuj velika protestno zborovanje delavstva tvrdke »Petovija« proti nameravane mu znižanju mezd. Zborovanja so se udeležili vsi v tem obratu zaposleni delavci, poročala pa sta za Splošno delavsko zvezo Jugoslavije s. Petejan, za Narodno strokovno zvezo pa g. Kravos iz Ljubljane. Zborovalci so z burnimi medklici pritrjevali izvajanjem govornikov, kar je najbolje prikazalo solidarnost vsega delavstva in odločno voljo, da si delavstvo ne pusti vzeti niti pare od svojih že itak sramotno nizkih mezd. Trdno smo prepričani, da bo vsa poštna javnost podprla upravičeni boj teh izkoriščanih trpinov! Delavstvu pa priporočamo, da ostane solidarno in se ne straši groženj in terorja s strani podjetja, ker le na ta način bo zamoglo ohraniti svoje pravice. Zborovalci so sprejeli soglasno resolucijo, ki bo predložena podjetju in na drugih merodajnih mestih in se glasi:

P. n.

»PETOVIA«, usnjarska industrija d. d. Breg pri Ptuj

Obveščamo Vas, da je delavstvo, zaposleno v Vašem podjetju, polnoštevilno zbrano na protestnem shodu dne 23. avgusta t. l., ki sta ga sklicale obe podpisani strokovni organizaciji, soglasno sklenilo naslednjo

RESOLUCIJO:

1. Najenergičneje protestiramo proti nameravane mu znižanju plač, ker že današnje plače še daleč ne odgovarjajo najpotrebnejšemu eksistenčnemu minimumu.

2. Ker so bile sedanje plače že leta 1931 za 12 odst. in leta 1933 za nadaljnjih 10 odst. reducirane, ne upoštevajoč že redukcij, ki so se izvršile pri posameznih delih, zahtevamo, da vodstvo tovarne Petovija povrne delavstvu v letu 1933 odtegnjenih 10 odst.

3. Zahtevamo, da se ponovno uvede plačevanje praznikov, kakor je to bilo do leta 1929 upeljano, i. s.: praznik sv. Stefana, Velikonočni in Binkoštni pon-

deljek, Prvi maj in Prvi december. Plačevanje zadnjih dveh praznikov odpade, ako isti padejo na nedeljo.

4. Ker pošlila vodstvo tovarne delavstvo letno na brezplačno dopuste, zahtevamo, da se isti plačajo, i. s. od 1 do 5 let službe 7 dni in od 5 let naprej 14 dni po povprečnem tedenskem zaslužku računajoč zaslužek zadnjih 8 tednov.

5. Zahtevamo, da se urne plače uredijo že ob vstopu vsakega delavca ali delavke v službo, pri ženskah najmanj Din 2.50, pri moških najmanj Din 3.— na uro, ter se omogoči napredovanje pri plači četrt ali polletno, upoštevajoč sposobnost in kvalifikacijo posameznika.

6. Zahtevamo od vodstva tovarne, da tekom 4 tednov obnovi in predloži v potrditev sedanji delovni red v smislu obstoječega obrtnega zakona (§ 340) in to obratnim zaupnikom, Delavski zbornici in Inspekciji dela v Ljubljani.

7. Protestiramo proti vsaki denarni kazni, ki ni navedena v poslovnem redu.

8. Zahtevamo, da vodstvo tovarne preuredi ventilacijo v tlakarskem oddelku sedanjim obratnim in higienskim razmeram primerno in tozadevnim predpisom odgovarjajoče.

9. Zahtevamo, da vodstvo tovarne nabije na vidnem mestu v vseh oddelkih akordne tarife za vsa obstoječa akordna dela, kakor to predvideva § 340 obrtnega zakona.

10. Zahtevamo, da se vsaka sprememba akordnih postavk v kolikor bi bila ista v škodo delavstva, vsaj 14 dni poprej sporoči obratnim zaupnikom, da morejo isti pravočasno zavzeti tozadevno svoje stališče.

Naslov naprošamo, da se podpisanim organizacijam izjavi v roku 8 dni, ali namerava v celoti ugoditi v resoluciji navedenim zahtevam delavstva?

V nasprotjem Vašem celotnem ali delnem odklonilnem stališču pa blagovolite poleg nas obvestiti tudi Delavsko zbornico v Ljubljani, katera bo vodila tozadevno nadaljnje razprave.

V Ptuj, dne 25. avgusta 1934.

Sledijo podpisi obeh organizacij.

Ljubljana

Razmere v Strojnih tovarnah in livarnah

G. naciji se pritožujejo v svojem listu »Delo«, da ni v tovarni delavstvu z rožicami poslano, ter da je precej delavstva na neplačanem dopustu. Izprašuje, kdaj bodo marksisti že vendar naredili red v tovarni, kdaj bo sklenjena kolektivna pogodba, da so v tovarni nacionalisti s svojim nacionalnim obratovodjem na čelu slabše kvalificirani delavci, da gredo samo nacionalisti na brezplačen dopust, samo tu pa tam kak maksist. — G. nacionalisti — samo nekoliko manj demagogije! — Ako Vam ni znano, da je kolektivna pogodba že podpisana, nismo mi krivi. Zakaj niste prišli na zborovanje, na katerem je bila sprejeta? G. Kravos dobro ve, da obstoja nova pogodba, ker jo je hotel podpisati. Bil pa je, ne po naši krivdi baš od nacionalnega obratovodje odklonjen. Ko se je vršilo zborovanje, ki se je vršilo, niste prišli, ker je bilo treba tam pač odločiti o taktiki in nositi odgovornost. G. Kravos Vas je pa takrat tudi povabil na posebno zborovanje na katerem se je sklepal, ako pride do stavke, da se je Vle ne smete udeležiti. Prijavili ste svoje namere tudi vodstvu tovarne. S tem ste zadali prvi udarec vsem delavstvu v Strojnih tovarnah in livarnah. Ali ni to izdajalstvo? Da so pa v tovarni take razmere, nismo krivi mi, ampak vod-

stvo tovarne, ki nima sposobnih ljudi, ki bi znali obrat voditi, akoravno so pristni na... — Ako pa hočejo imeti nacionalisti enotno fronto, ne smejo delati tako zahrbno kot so storili v Trbovljah.

Glasbena šola »Zarje« za društvene člane. Delavsko glasbeno društvo »Zarja« v Ljubljani bo letos otvorilo glasbeno šolo, v kateri se bo poučevalo le otroke društvenih članov. Poučevalo se bo vse vrste instrumentov tako na pihala kot na lok ter klavir. »Zarja«, ki se zadnje čase zelo lepo razvija, smatra za potrebno, da začne vzgajati naraščaj iz vrst svojega članstva, ki bo tvoril, ko bo dorastel, hrbenico raznih društvenih odsekov. — Ker je poučevanje združeno z večjimi stroški ter je treba plačati primerne prostore, kurjavo in razsvetljavo, je odbor društva sklenil, da plačajo učenci mesečni prispevek za kritje teh stroškov po Din 25.— ter za obrabo instrumentov po Din 5.—. Opozorjamo na to člansko glasbeno šolo vse člane »Zarje« v Ljubljani, da prijavijo svoje otroke v času od 1. do 15. septembra v prostorih glasbenega društva v Delavski zbornici — I. nadstropje. Sestanek vseh vpisanih učencev bo v soboto, dne 15. septembra ob 19. uri v glasbeni sobi »Zarje«, kjer se bodo uredile vse formalnosti, določile sporazumno ure in začel pouka. Vpišejo se lahko že otroci od 10. leta dalje.

Maribor

Prednaznanilo! Prednaznanilo!
30. septembra 1934

I. DELAVSKI KULTURNI DAN V MARIBORU

(Na igrišču DSK »Svobode« pri Magdalenskem parku)

18 društev — 400 sodelujočih
Vstopnine ni

Smrtna kosa. V nedeljo, dne 26. t. m. je nenadoma preminula ga. Frančiška Šetina, gostilničarka pri Bolfenku na Pohorju. Pokojnica je bila priljubljena pri vseh znanih, zlasti pa pri turistih, ki obiskujejo naše Pohorje. Pogreb blage pokojnice se bo vršil v torek, dne 28. t. m. ob 15. uri v Limbušu. Naj v miru počiva. Težko prizadetemu soprogu naše sožalje.

»Svoboda« Maribor. V sredo, dne 29. avgusta 1934 ob 20. uri v društvenih prostorih, Sodna ul. 9/II, važen članski sestanek. Na dnevnem redu je kongres centrale »Svobode« v Ljubljani in volitev delegatov za kongres. Vsi člani odsekov kakor tudi podružnice so vabljeni, da se tega sestanka v čim večjem številu udeležijo. Odbor.

Podružnica Del. kult. zveze Svoboda priredi v nedeljo, dne 2. septembra t. l. družabni izlet v Slov. Bistrico, kjer se bo vršilo slavlje tamošnje podružnice. Odhod z avtobusom ob 1. uri popoldne. Vabljeni so člani in prijatelji društva. Prijave se sprejemajo v društvenem lokalu, Sodna ulica 9/II, vsak večer.

Jesenski ljubljanski velesjem

Spet bo oživela naša bela in lepa Ljubljana med 1. in 10. sept. Gospodarsko in kulturno središče Dravske banovine bodo posestili desetisoči gostov iz vseh krajev naše prostrane države in inozemstva, da si ogledajo bogato založeno in pestro razstavo »Ljubljana v jeseni«.

Na razstavišču od 40.000 m² bodo nameščene v desetih velikih razstavnih zgradbah sledeče razstave:

- I. Glasbena razstava.
- II. Umetnostna razstava »Slovenska pokrajina«.
- III. Higijenska razstava »Mati in dete«.
- IV. Izseljeniška razstava.
- V. Ribarska razstava.
- VI. Razstava malih živali ter razstava koz in ovac domačih pasem 3.—10. sept.
- VII. Mednarodna razstava psov vseh pasem 1.—2. sept.
- VIII. Arhitektonska razstava.
- IX. Weekend-rastava.
- X. Hranilniška razstava.
- XI. Pohišstvo, stanovanjska oprema. Radio.

XII. Industrijski in obrtni oddelek.

XIII. 8. sept. tekmovanje jugoslov. liarnikarjev na velesjemu.

50% popust na železnicah. Vozne olajšave so priznane tudi na parnikih.

Za polovično voznino na velesjemu zahtevajte na odhodni postaji železniško izkaznico, ki jo dobite za Din 5.—.

»Ljubljana v jeseni« bo prirejena vestno in z ljubeznijo. Oglejte si to razstavo!

Celje

Za občinske volitve za avtonomna mesta je izšel te dni nov zakon, kar je znak, da se bodo volitve tudi v mestne občine v kratkem času vršile. Iz delavskih in nameščenskih vrst smo dobili že več vprašanih in nasvetov, kako naj bi se delavci in nameščenci pri teh volitvah zadržali. Delavskim in nameščenskim organizacijam seveda ni vseeno, kdo upravlja občine in kako jih upravlja. Razumljivo je tudi, da se delavci in nameščenci ne morejo odreči vpliva na občino, kajti v teh socialno razvrstjenih časih je vsaka zasloba delovnega človeka, kjerkoli se jo more pridobiti, važna in koristna. Zaupniki delavcev in nameščencev se glede občinskih volitev še niso posvetovali, zato ne moremo dajati danes nikakršnih pojasnil. Eno je pa gotovo, karkoli se bo napravilo, bo morala biti akcija celote in ne akt kakih posameznikov. Zato naj delavci in nameščenci mirno počakajo tozadevnih posvetovanj in naj se ne dajo izvabljeti na nikaka stranpota, zlasti naj ne podpisujejo kandidatnih list, ki bi ne bile izrazi volje celote delavsko-nameščenskega pokreta.

Ustanovitev »Svobode« v Ljubčini. Preteklo nedeljo, 19. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor »Svobode« v Ljubčini pri Celju. Ljubčena je večje naselje, nekako v sredi med Celjem in Storami. Prebivalci se preživljajo večinoma z delom v tovarnah v Celju in Storah, v samem kraju je pa center opekarn. Drugi del pa tvori kmetstvo ljudstvo, med njim mnogo himelarjev. Poi iz Celja te vodi ves čas ob vijugasti Voglajni, skozi prijazne loge, nasajene skoro s samim hrastovjem. Ves okraj ima tipičen delavsko-kmetški značaj. Z ustanovitvijo »Svobode« na Ljubčini je delavski kulturni pokret, z obema nogama trdno stopil med naše kmečko ljudstvo. Ze zunanja slika občnega zbora na travnatem gostilniškem dvorišču, pod zelenimi kostanji, je kazala, da se tu izvršuje pobratimstvo kladiva in motike. Tak je bil tudi potek občnega zbora, ki mu je predsedoval agilni predsednik nove podružnice s. Ivan Skamen, referiral pa priljubljeni s. prof. Teplý. Nova podružnica šteje v svojem okrilju že prav krepek pevski zbor z okoli 30 pevci, katere poučuje in vodi celjski Svobodaš pevovodja Dečman, ki v celjski podružnici »Svobode« ni le postal dober pevec, temveč prav odlični pevovodja. Dečman je samouk, toda njegova izredna vztrajnost in goreče veselje do petja ga je usposobilo za prav dobrega pevovodjo, ki nas je s svojim uspehom na Ljubčini radostno presenetil. Okoli sebe je zbral, kakor rečeno, prav številni pevski zbor, z dobrim glasovnim materijalom, dobro dinamiko in prav dobro disciplino. Pevski zbor tvori središče in hrbenico nove podružnice, zato imamo upravičeno nado, da bo prebrodil vse težave začetnikov in se odlično afirmiral v svojem domačem kraju. Podružnica sama na sebi bo imela važno pionirsko nalogo, duhovno združiti delavski in kmečki element.

Kranj

Klerikalni »Gorenjec« je res pameten list. Vse socialne krize, nasilstev, političnih umorov, kraja tuje lastnine je krivo brezboštvo in razkristjanjenje. Vedno več se krade in goljufa. Svoboden je spolni nagon, ki pušča za seboj neštete žrtve, telesne in duševne, samomorilce, pijance, tatove, zločince, delomrzneže in ničvredneže vseh vrst. Tako pravi ta list. In vendar odobrava klerikalni list Hiterlja, avstrijski fašizem, ki sta oba ropala in morila? Razente-ga je laž, da je takih razmer kriv propad njegovega verstva. Pravi vzrok razmer je razvoj, razvoj kapitalistične družbe, ki pelja v bedo in propad milijone in milijone članov človeške družbe. Tatov, roparjev ne bi bilo toliko, če bi vsi imeli s čim živeti. Morala ni propadla v narodih, marveč v kapitalistični družbi, ki jo klerikalizem zagovarja, ki neopravičeno krade in si prisvaja tujo, to je, delavsko lastnino, ki z brutalnostjo jemlje enakovrednemu človeku vse pravice in svobodo. Moralni propad družbe ustvarja s tem ogromne brezpravne množice, ki so brez kruha in ki propadajo. In nemorala je tudi v tem, če se tak proces zagovarja.

Vabimo Vas!

LJUBLJANSKI VELESEJEM

1.—10. IX. 1934.

Železniška izkaznica za 50% popust na železnice se dobi na vseh postajah po Din 5.

40.000 m² — 15 razstav:

Glasbena — umetniška — higijenska — izseljenska — ribarska — perutnine, koz, ovac, psov — arhitektonska — »Weekend« — hranilniška — pohištvno — radio — živila

FESTIVAL SLOVANSKIH PLESOV

Tekmovanje harmonikarjev
Velikomestno zabavišče

Slov. Javornik

Javorniška »Svoboda« ima namen ustanoviti mešani pevski zbor. Zaradi tega vabi vse sodruge, ki imajo veselje do petja, da se javijo pri s. pevovodji Mencingerju vsak torek in četrtek od 7. do 9. ure zvečer v društvenih prostorih pri Konjiču. Odgovorite se, da bomo postavili ob bok izvrstnemu moškemu zboru še izvrstnega mešani zbor naših sodrugov in sodruge. Na svidenje in Družnost! Odbor javorniške »Svobode«.

Jesenice

Koncert delavskega pevskega zbora »Solidarnost« iz Kamnika se bo vršil v nedeljo, dne 2. septembra v veliki dvorani Delavskega doma s pričetkom ob 20. uri. Opozorjamo na to prireditev jeseniško delavstvo tembolji, ker slovi ta delavski pevski zbor kot prvovrsten, zato naj nikdo ne zamudi te ugodne prilike. Na programu je tudi več delavskih pesmi, kakor n. pr. Delavski pozdrav, Vzburjenje duhov, Nam pravijo zidarji itd. Pridite v obilnem številu.

Trbovlje

Načelstvo »Zadružne elektrarne« sporoča zadružnikom, da bo v mesecu avgustu tok brezplačen za one člane, ki imajo do 31. t. m. plačan ves predpis do vključno meseca julija.

Murska Sobota

Sezonski delavci se vračajo

Spomladi so odšli, vsi nadepolni v velikih skupinah. Vračajo se kot tepeni psi, potri in molčeči v majhnih gručah. Neusmiljeno jih sonce ožgalo, kakor posušeni in izhlapeli izgledajo. Koža na obrazih je zgrbančena, samo pod očmi je napeta kot jermen, vsled česar zadobi trepalnica oblika loka in zada obraza začudeno prestrašeni izraz. Pogledi so topi, brezizrazni, kot da jim je odpovedalo petero čutov. Sključeni stoje poleg svojih kovčkov z rokami v žepih. Tudi 14letniki obolega spola se nahajajo med njimi. Dekleta, nekoč brhke gorčanke, so za spoznati samo še po krilih, njihovi obrazi so enaki moškim obrazom. Sonce, neusmiljeno sonce! Od 3. ure jutraj do 8. ure, ob 8. uri zajuterk, juha in krompir. Ob 12. uri juha, krompir in bob, ob 9. uri zvečer zopet juha, krompir in tako dan za dnem, brez nedelje, brez počitka, brez spanja. Sonce je ožgalo izmozgana telesa, maj, junij, julij, avgust dnevno 17—18 ur, Bačka, Banat, Belje, Kadjordjevo.

»Koliko ste zaslužili?« vprašam.
»600.— Din.« se glasi odgovor.
»Na mesec?«
»Ne, za vse tri mesece.« je odgovoril monotono, Din 600.— za tri mesece, ali Din 6.60 na dan, ali Din 0.36 na uro!
Težaško delo!

Vračajo se, da prezimijo in da zopet odidejo. Vsako jesen obliublja, da ne bodo več šli na težaško delo. Spomladi jih odžene glad in strah pred zimo. Vsaka sezona zahteva pet let življenja. Pred kratkim je prišel transport. Vodja je medpotoma pobegnil in poneveril denar. Od Zageba so se peljali brez vozniških listkov, v Soboti so jim odvzeli knjižice. Nekdo mora plačati! Kdo se bo zavzel za nje?

Včeraj so prinesli iz enega vagona v drugi voz ponesrečenca. Na lestvi mu je spodrsnilo, na hrbtu tvor 100 kg žita. Tovor mu je padel na desno nogo. Ne, zdrobljena ni, samo premakniti jo ne more, ker so mišice odrevenele, sicer pa ne ve, kaj je z nogo. Zavarovani niso bili, zdravnik ni hotel zastopati pregledati, bolnica ga ne more sprejeti! Zdal bo prezimil. Zasužka sicer ne bo, pomagali pa bodo sosodje. Noga bo morda tudi ozdravela.

Deset tisoče jih je bilo letos, koliko jih bo spomladi? Polagoma se prekmurski kmet proletarizira. Francija jih sprejema kot težaške in industrijske delavce. Jugoslavija iz-

Delavski pravni svetovalec

Dopust vajenca in pomočnika
(Jesenice.)

Vprašanje: Imamo vajenca, ki bi rad imel dopust, ker je v trgovskem uku. Ali ima pravico do dopusta po zakonu? Nadalje bi radi vedeli, če se šteje v službeno dobo trgovskega sodruka za odmero dopusta tudi učna doba?

Odgovor: Naša socialna zakonodaja pozna dopust izvzemši za hišne posle po naredbi deželne vlade za Slovenijo le za trgovske in zasebne nameščence v § 329 obrtnega zakona. Le trgovski ali drug višji nameščenec ima pravico do dopusta po nepretrganem šestmesečnem službovanju. Določila obrtnega zakona o pravnem razmerju učencev (vajencev) v §§ 252 do 281 ne omenjajo nikjer dopusta. Vajenci torej

nimajo zakonite pravice do dopusta. Vsled tega se v službeno dobo trgovskega sodruka za odmero dopusta ne more šteti učna doba, ampak le njegovo službovanje kot pomočnika. Če je v obratu pomočnik 3 leta kot vajenec in 3 leta kot pomočnik, mu štejejo za dopust le zadnja tri leta službovanja, tako da ima le pravico dopusta za 10 dni letno. Šele čez 2 leti, ko bo imel že 5 let pomočniške službe, bo imel pravico za najmanj 2 tedna dopusta. Pač pa določa naprednejši avstrijski zakon o nameščencih v § 17, da se šteje nameščencu za odmero dopusta tudi njegovo službovanje, ko je bil še delavec.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

ključno kot težaške. Slovenska krajina jih ne more več prehranjevati. V mestih še dobijo semtertja delo, vsaj so cenejši kot industrijski kuliji.

Ne tirajte delavce v obup. Pri gradnji ceste v Bregi je zaposlenih 22 delavcev, ki si s težkim napornim delom skušajo prisluziti par dinarjev za preživljanje svojih družin. Prvotno so se pogodili za dnevno mezdo Din 15.—, niso pa pri tem računali, da bo delo skrajno otežkočeno, ker je cesta projektirana čez prostor, kjer je bil pred leti izsekani drevored. Grče in korenine so delo otežkočile in le počasi napreduje, radi česar je postal delodajalec nezadovoljen. Predlagal je delavcem za kubik Din 4.—, kar je seveda povsem nesprejemljivo, ker ponekod plačujejo za kubik gramoza Din 6.—. Delavci so se obotavljali, ker so se zavedali, da če sprejmejo akordne pogoje, ne bodo dosegli niti prvotno določene mezde. Pod pritiskom delodajalca so končno pristali. Izkazalo pa se je, da so v akordu zaslužili en dan in pol komaj Din 12.— mezde. Ko so zahtevali povišek, jih je nek gospod nahrulil z grdimi psovkami, ki jih ne moremo objaviti. Končno so delavci bili prisiljeni zapustiti delo. Želimo prizadetim delavcem, da si s solidarnim nastopom izbojujejo boljše mezde, merodajne kroge pa pozivamo, da preprečijo tako izkoriščanje ubogih delavcev.

„Prijatelj Prirode“

»Prijatelj Prirode«, Maribor. Izlet v Logarsko dolino se vrši 2. septembra. Vozna cena za tja in nazaj Din 70.—. Peljali se bomo do Tillerjeve kočice, potem izlet k vodopadu Rinke in na Okrešelj. Udeleženci naj se javijo pri s. Pelikanu v Ljudski tiskarni, pri članih odbora ali v društvenem lokalu, Ruška cesta 5.

Izlet na Okrešelj priredi v nedeljo, dne 2. septembra 1934 ljubljanska podružnica »Prijatelja Prirode«, kjer se sestane skupaj s člani mariborske podružnice. Odhod iz Ljubljane v soboto, 1. septembra t. l. ob 16.10. z vlakom proti Kamniku, vrnitev v nedeljo zvečer tudi iz Kamnika. Prenosovanje na Kamniškem sedlu. K številni udeležbi vabi odbor.

Ameriško življenje

Kradel je, ker ga je zeblo

»Zakaj si bil aretiran?« je vprašal načelnik policije, ko je bil Jack Garcia pripeljan pred nje.

»Zeblo me je,« je pojasnil Jack.

»Toda mi ne aretiramo človeka, če ga zebe,« je protipojasnil načelnik.

»Mene pa ste.«
Načelnik se je lotil problema z druge strani.

»Kaj si pa naredil, ko te je zeblo?«
»Šel sem v sosedovo klet in nametal tri zaklje premoža. Soseda ni bilo doma. Pri tem sem opazil v kleti malo pečico in vzel sem jo.«

»No, zdaj nam je jasno. Zaenkrat, Jack, boš dal peč in premož nazaj, tvoj sosed bo pa informiran, naj pazi, da ne prideš več k njemu.«

POZOR!

Konzumno društvo za Slovenijo izdaja, dokler še traja zaloga, iz svojega skladišča v Ljubljani, Žibertova ulica 27, razno galanterijsko, manufakturno in kratko blago, čevlje, vezenine, posodo, nogavice itd. proti hranilnim knjižicam Konzumnega društva za Slovenijo, v izmeri, ki je predvidena v likvidacijskem načrtu. Vlagatelj Konzumnega društva za Slovenijo vabimo, da si to zalogo čimpreje ogledajo.

Uprava Konzumnega društva za Slovenijo v Ljubljani.

Strokovni pokret

Krajevni medstrokovni odbor v Mariboru je priredil minulo nedeljo družabni izlet v Ptuj. Udeležilo se ga je 34 sodruge in sodrugov, ki so se odpeljali ob 13. uri s posebnim avtobusom izpred Delavske zbornice proti Ptuj. Ptujski sodruge in sodruge so goste pričakovali pred društvenim lokalom tamošnje »Svobode«. Mešani pevski zbor »Svobode« je pod vodstvom poštvalnega kapelnika zapel delavski pozdrav, nakar so se gosti v spremstvu Ptujčanov ogledali društvene lokale, muzej in druge ptujске zanimivosti. Po ogledu so se sodruge in sodruge sestali pri s. Šeguli, kjer so se mariborski delavci razgovarjali s ptujskimi in poglabili organizacijske stike. Tamburaški odsek »Svobode« je ves čas neumorno sviral, mešani in moški zbor pa je zapel več delavskih in narodnih pesmi. Pevski zbor je zelo napredoval, zakar gre nedvomno zasluga zborovodji, ki je v kratkem času ustvaril discipliniran pevski zbor. Mariborčani so bili nad lepim sprejemom vidno ganjeni. Spoznali so mnogo poštvalnih sodrugov in sodruge, ki se borijo v vrstah svobodnega delavskega pokreta za lepšo in boljše bodočnost proletarijata. Prisrčno je bilo slovo, poslednjič je zadonela delavska pesem in klici družnost in na svidenje niso hoteli pojenjati.

Tukaj nam je prijetno bivati...

Zaspali so. Nič niso čutili z njim, ki je molil in se razjokal, ker je vedel, kaj ga čaka. Boril se je vse svoje življenje proti mogočnikom, farizejem, prekupčevalcem in posvetnjakom.

Zato bo moral umreti.

Njegovi so bili, učenci njegovi so zaspali; bili so pač apatični. Razumeli niso njega in ne njegove misije. Zato ga je eden izmed njih izdal še tisto noč.

Prijetno nam je tukaj bivati in, kjer je prijetno, se lahko pozabi na bedo drugih. In čim prijetneje je, tembolj se pozabi.

Prijetno je tudi v okrilju kapitalizma, toda prijetnosti je deležnih manj in manj. Tembolj je prijetnost odvisna le od onih.

Zakaj bi se zavzemali za one, ki ne morejo nuditi prijetnosti, marveč io sami potrebujejo.

Delavski starši pozor!

Razprodaja naše trgovine na Slomškovem trgu 6 gre h kraju. Predno se trgovina zapre, pohitite in kupite brž šolske stvari za svojo deco. Izjemoma dajemo blago sedaj tudi proti knjižicam Mestne hranilnice mariborske. Cene so nižje, kot drugod.

Ljudska tiskarna Maribor, Slomškov trg št6.

Za početek šole:

Nahrtniki od Din 12.— naprej
Peresnice „ „ 3.— „
Usnjene mape „ 40.— „
šolske tablice in ostale šolske potrebščine po nizkih cenah.
Šolske jopice od Din 24.— napr.
Otroške nogavice „ 3-50 „

Vse pletnine po precej znižanih cenah pri

Eksportna hiša Luna
Maribor
Aleksandrova c. 19

Studenci pri Mariboru

Prvo delavsko kolesarsko društvo, podružnica v Studencih se iskreno zahvaljuje vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli k lepemu uspehu društvene prireditve. Posebna zahvala gre zlasti pevskemu odseku »Svobode« iz Maribora, ki je z lepo pesmijo povzdignil razpoloženje udeležencev. Odbor.

Sport

»Svoboda« Maribor : Rapid 8 : 2. — Ko je bila »Svoboda« še v II. razredu, je igrala z »Rapidom« brzoturnirje in prijateljske tekme z 2 : 1, 3 : 1 itd. Nikoli, vsaj zadnja leta, odkar je »Svoboda« pod novo upravo in ima novo igrišče ni niti na lastnem igrišču, niti drugod odnesla tako slab rezultat, kakor ga je v nedeljo. Človek bi rekel, da bo to najboljši uvod v jesenske prvenstvene tekme, pri katerih naj opraviči svoj prestop v I. razred. Komaj si je moštvo pridobilo nekaj publike, ugleda v sportni javnosti in spoštovanja do svojega znanja, predvsem pa spoštovanja do svoje jake volje po zmagi in napredu, že izgleda, kakor da bi se bil te lepe skupnosti lotil črv, ki gloda in želi uničiti to, kar je bilo v zadnjih dveh letih s trudom, mnogimi materijelnimi žrtvami, z ljubeznijo in pridnostjo ustvarjeno. »Svoboda« so bili letošnje leto vajeni samo zmagati, ker so igrali tekme s klubi, ki šele prav začinjajo nogomet, ki na splošno v slovenskem nogometu ne pomenijo mnogo, pa so mislili, da bo celo z zmanjšanim trudom šlo tudi z novimi nasprotniki kar tako naprej. Uprava je izbrala nalašč najlažjega nasprotnika v prvem razredu za poizkusno tekmo, da pred javnostjo zbrise vsak sum v svojo prvorazrednost in da doseže vsaj časten rezultat z enim do dva gola difference kakor je to delala že nekoč poprej. Rezultat je presenetil vsakogar. Tudi »Rapidovce« same. Medtem ko so igralci »Rapida« zapuščali igrišče z znojnimi srajcami, ker so igrali poštvalno, kar so mogli, se o moštvo »Svobode« tega ne more trditi. Tudi pri prijateljskih tekmah bo treba znova in vedno misliti le na svoj klub, na rezultat, ki v kvalifikaciji nič ne pove, ki pa lahko razorno vpliva na javnost in na članstvo. Pri popolnoma odprti igri bi bila morala končati nedeljska tekma z rezultatom 4 : 2 ali 5 : 3 v prid »Rapida«. Nikakor pa ne tako, kot je izpadla. »Rapid« je pokazal, da goje fantie med seboj več skupnosti, on je zaigral, kakor da bi imel za seboj najtežje tekme, v resnici je pa moral vsled višje sile dolgo časa počivati. Nogometaši niso povsili glave, ampak so se v volji še okrepili in se s treningi celo naučili. To naj si vzamejo »Svoboda« za vzgled, pa bodo končavali tekme z drugačnimi rezultati. Tehnično znanje je gotovo važno, 50 odstotkov pa vpliva vsikdar močna volja, ljubezen do klubovih barv in poštvalnost pri igri. Tega je »Svoboda« v nedeljo manjkalo. Ne rečemo vsem, mnogim. Medsebojni prepri na igrišču se morajo brezpogojno nelati. Psihološko niso fantie razumeli pomena nedeljske tekme, zato so bili napram kopici golov tako zelo brezbržni. Golman je skoro popolnoma odpovedal. Čim se vrne v Maribor, bo moral pridno trenirati, če bo hotel igrati v prvorazrednem moštvo. Napad je pri »Svobodi« jako dober, nima pa nobene skupne igre, ki bi lahko omogočila najboljše uspehe. Halfi so bili v nedeljo precej slabi, mogli so pa pri nasprotniku marsikaj videti, kar bi si morali zapomniti. Že branilec mora gledati, kam odda žogo, halfi pa še zlasti. Da ni Novak uspešno branil, bi bila »Svoboda« nesla še več golov iz lastnega igrišča. V ostalem pa je bila tekma lepa in čisto zelo zanimiva. Nadejamo se, da je bila to prva in zadnja tekma, pri kateri je bilo nadebudno moštvo »Svobode« tako občutno tepeno. —k.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon šteV. 2324.